

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน
เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES PACKAGES BY APPLYING PROBLEM BASED LEARNING
PROCESS TO DEVELOPE THE PROBLEM SOLVING SKILLS ON AREA OF SOCIAL STUDY, RELISION AND
CULTURE FOR PRATHOMSUKSA 5 STUDENTS

จินห์จุฑา ศิริเวชบุรี¹ ดร.สิริยุพิน สุภณชภัคชานา¹ ผศ.ดร. ปริญญา ทองสอน²

Jinjuta siriwechburee¹ Dr.Siriyupin Suthanatphakchana¹ and Dr.Parinya Thongsorn²

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

²ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

¹Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Burapha University, Chonburi 20131, Thailand

²Department of Learning Management, Faculty of Education, Burapha University, Chonburi 20131, Thailand

*Corresponding author: garakate54920968@gmail.com

วันที่รับบทความ 26 มิถุนายน 2560 วันที่แก้ไขบทความ 22 ตุลาคม 2560 วันที่ตอบรับ 24 ตุลาคม 2560 วันที่เผยแพร่ 30 เมษายน 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/ 80 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) ศึกษาทักษะการแก้ปัญหา 4) ศึกษาเจตคติต่อการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหินหวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา แบบวัดเจตคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (E1/E2) คือ 82.33/ 82.89
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ทักษะการแก้ปัญหาด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 70
4. เจตคติต่อการเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ภาพรวมเห็นด้วยอย่างยิ่ง (\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.48)

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, ปัญหาเป็นฐาน, ทักษะการแก้ปัญหา

ABSTRACT

The purposes of this research were; 1) to develop learning activities packages by applying problem-based learning process to enhance the problem solving skills on area of social study, religion and culture for Prathomsuksa 5 students with an efficiency of 80/80 , 2) to study leaning achievements before and after learning activities package, 3) to study problem solving ability and 4) to study attitudes towards learning. The sample

consisted of 30 students in Pratomsuksa 5 in the first semester academic year 2016 of BanHinwong school, Sattahip District, Chonburi Province, under the Office of Chonburi Primary Educational Service Area Office 3 by using cluster random sampling. The research instruments were the learning activities package leaning achievement test, problem solving test, attitudes test. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results of the study were as follows:

1. The development of learning activities package by using application problem-based learning process for enhancing the problem solving skills on area of social study, religion and culture for Pratomsuksa 5 students had efficiency of $E_1/E_2 = 82.33/ 82.89$.

2 The achievement of the students after being taught by learning activities package by applying problem-based learning process to enhance the problem solving skills was significantly higher than that before it at the statistically significant level of .05.

3. The ability to solve the problem of the students after being taught by learning activities package by applying problem-based learning process to enhance the problem solving skills was significantly higher than that before it at 70 %.

4. The attitudes of the students to learning by applying problem-based learning process to enhance the problem solving skills mainly was definitely agree at $\bar{X} = 4.72$ and S.D. = 0.48.

Keywords: Learning Activities Packages, Problem Based, Problem Solving skills

บทนำ

วิธีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด การทำงาน และการใช้ชีวิตผสมผสานกับ แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 8-9) ซึ่งได้ระบุสาระสำคัญไว้ในมาตรา 22-24 สรุปว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 8-9) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดวิสัยทัศน์ว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก อีกทั้งมีจิตอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 11) ดังนั้นสถานศึกษาต่าง ๆ จึงต้องมีการปรับแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งเศรษฐกิจสังคมและนโยบายการจัดการศึกษา

โรงเรียนบ้านหินวง เป็นสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้ โดยจากการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2557 ถึง ปีการศึกษา 2558 ผลการประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ในด้านความรู้ ความคิด และความสามารถในการแก้ปัญหา ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ไม่เป็นที่น่าพอใจ และผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเห็นประเด็นปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยศึกษาข้อมูล ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านมา ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสาระการ

เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนในปีการศึกษา 2557 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 70.50 ปีการศึกษา 2558 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.00 (โรงเรียนบ้านหินวง, 2559, หน้า 5) ซึ่งทั้งสองปีการศึกษาที่ผ่านมาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต่ำกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้ และจากการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในสาระต่าง ๆ พบว่า ผลการเรียนรู้ สาระ ที่ 5 ภูมิศาสตร์ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (โรงเรียนบ้านหินวง, 2559, หน้า 5) ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของครูใช้สื่อไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ใช้วิธีสอนแบบบรรยายและการสาธิตเป็นส่วนมาก นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ เรียนรู้น้อยตลอดจนการพัฒนาเอกสาร นวัตกรรม หรือสื่อการเรียนการสอนไม่สนองความต้องการของนักเรียน นักเรียนมีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือปฏิบัติกิจกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติจริงน้อย เป็นผลให้ความรู้ไม่คงทน ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้จึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้นต้องมีการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นบทบาทสำคัญ อย่างยิ่งของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีแรงกระตุ้นใจอยากที่จะใฝ่รู้ ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ ถ้าผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ดี และมีสื่อที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้นจากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้ศึกษาเทคนิควิธีสอน และการนำสื่อการเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแนวทางหนึ่งของเทคนิคการเรียนรู้นั้นคือ “การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน” เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญ ต่อผู้เรียนตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล และการสืบค้นหา ข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเองซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝน การสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 1) ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญ ปัญหาและฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือก และวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ (ทิศนา ขัมมณี, 2553, หน้า 137-138) ดังเช่นงานวิจัยของ จูไรรัตน์ สุริยงค์ (2551, หน้า 51-52) ได้ศึกษาความสามารถในการ แก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพิ่มเติม เรื่องสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนที่เรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพิ่มเติม เรื่องสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับ วงเดือน วงษ์พันธ์ (2551, หน้า 46) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมมีส่วนร่วมของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการ เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย สอดคล้องกับอุไร คามณีจันทร์ (2552, หน้า 125) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการจัดการเรียนรู้แบบ วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ผลปรากฏว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น เท่ากับ 84.03/83.54 และ 82.19/80.10 ตามลำดับ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น เท่ากับ .7476 และ .6968 ตามลำดับ นักเรียนที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียน วิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียน แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับ ไพสิน สว่างเมฆา รัตน์ (2552, หน้า 124) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก ลบและการคูณทศนิยม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน อยู่ในระดับ มากที่สุด รวมทั้งเวียงสาด วงศ์ชัย (2553, หน้า 73-74) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการปกป้องรักษาธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 72.50 มีความสามารถในการแก้ปัญหา ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนด นักเรียนร้อยละ 75.50 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนด ซึ่งทักษะการแก้ปัญหาเป็นทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตตามแนวทางทักษะเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

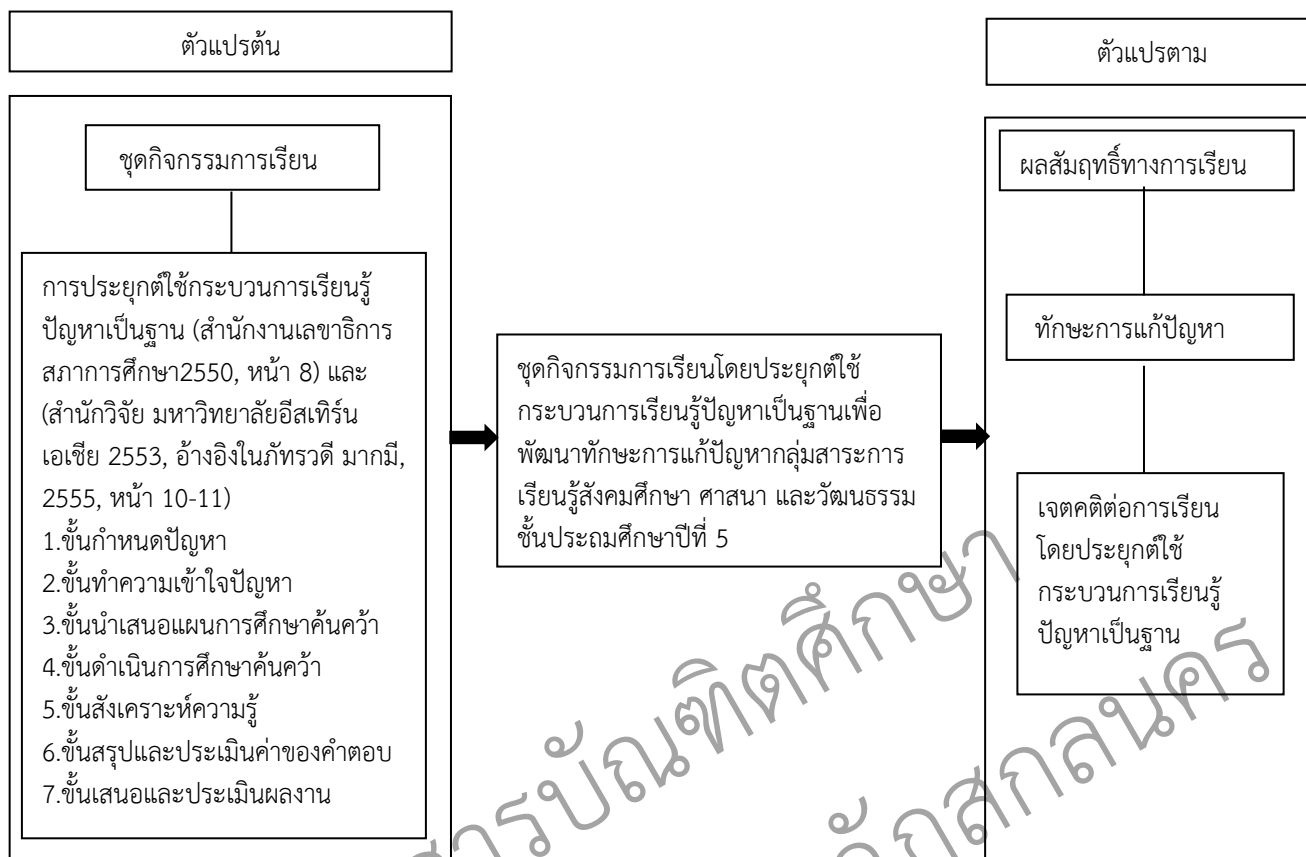
ยุทธวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นอกจากเทคนิควิธีการสอนแล้ว นวัตกรรมและสื่อเทคโนโลยีการศึกษาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งต้องมีการออกแบบอย่างเป็นระบบ นั่นคือ “ชุดกิจกรรมการเรียน” เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะชุดกิจกรรมการเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการศึกษาความรู้ได้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ ทักษะการอ่าน สรุปความรู้ อย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ฝึกความเป็นประชาธิปไตยและช่วยให้ผู้สอนถ่ายเทเนื้อหาและประสบการณ์ที่ซับซ้อนและมีลักษณะเป็นนามธรรมสูงได้ ดังเช่น นริลักษณ์ ธีระวัฒน์ชาติ (2556, หน้า 144-145) ได้ศึกษาผลของการใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องพลเมืองดี โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 83.10/81.15 ส่งผลต่อคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน รวมทั้ง วันวิสาข์ ศรีวีไล (2556, หน้า148) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบ การสอนแบบผสมผสานระหว่างวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) กับการเรียน แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD พบว่า นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดคือระดับดี

จากความสำเร็จและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการแก้ปัญหา และเจตคติต่อการเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้หลาย ๆ ด้านเข้าด้วยกันเป็นความรู้แบบองค์รวม อันจะนำไปสู่การสร้างสรรคสิ่งต่าง ๆ และพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความสามารถในการจัดการ การแก้ปัญหา เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และพลโลก อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหา ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียน โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะ การแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองจากกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง เป็นแบบแผนวิจัยชนิด One - Group Pretest – Posttest Design (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2551, หน้า 138)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในกลุ่มสหทัย 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 7 โรงเรียน โดยมีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 250 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหินวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวนนักเรียน 30 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและคุณภาพของเครื่องมือ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.41 อยู่ในระดับ ดีมาก
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน ผลการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.40 – 0.69 เป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์ของข้อสอบที่ดี และมีค่าอำนาจจำแนก (B)ระหว่าง 0.40 - 0.71 เป็นข้อสอบที่พึงซึ่งผู้รอบรู้-ไม่รอบรู้ได้ถูกต้อง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

3. แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน ผลการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญพบว่าค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.49 - 0.66 เป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์ของข้อสอบที่ดี และมีค่าอำนาจจำแนก (B) ระหว่าง 0.46 - 0.80 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 ข้อ ผลการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ปฐมนิเทศนักเรียนเพื่อให้ทราบขั้นตอนของการวิจัยและลงชื่อยินยอมเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย
2. ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้เวลาจำนวน 14 ชั่วโมง ไม่รวมทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
4. ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบวัดเจตคติที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน
5. วิเคราะห์ข้อมูลชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/ 80
6. วิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติค่าที (t - test for Dependent)
7. วิเคราะห์ข้อมูลทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X})
8. วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าเฉลี่ยจากแบบวัดเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 82.33 / 82.89
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ทักษะการแก้ปัญหา ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 70
4. เจตคติต่อการเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาพรวมเห็นด้วยอย่างยิ่ง (\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.48)

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะ การแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อภิปรายผล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 82.33/82.89 ทั้งนี้เป็นเพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน และแผน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น ดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน คือ ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด กำหนด เนื้อหาสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาจากหนังสือและตำราที่เกี่ยวข้องผ่านขั้นตอนการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการทดลองใช้กับนักเรียนจนได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาตามขั้นตอนที่ประยุกต์มาจากขั้นตอนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 , หน้า 8) ผู้วิจัยได้เพิ่มขั้นตอนที่ 3 คือ ชี้นำเสนอแผนการศึกษาค้นคว้า (สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 2553, อ้างอิงใน ภัทรวิดี มากมี, 2555, หน้า 10-11) เข้าไปเพื่อที่จะได้ตรวจสอบผู้เรียนว่าจะศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งใดบ้าง ทำให้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เข้าใจง่ายไม่ยุ่งยากและซับซ้อนเกินไป ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างดียิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของนาริลักษณ์ ธีระวัฒน์ชาติ (2556, หน้า 144-145) ได้ศึกษา ผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง พลเมืองดี โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 83.10/81.15 คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องพลเมืองดี โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จันวิสาข์ ศรีวิไล (2556, หน้า 148) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสานระหว่างวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5ขั้น (5 E) กับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพืชสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสานระหว่างวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5ขั้น (5 E) กับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือระดับดี (ระดับ 4)

กล่าวได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้ด้วยตนเอง มีเนื้อหาที่ง่าย และครูประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการให้นักเรียนศึกษาบทเรียน รวมทั้งการทำใบงาน ทำแบบฝึกหัดเพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นการสนับสนุนว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นไปกว่าก่อนเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะเนื้อหาที่เรียนรู้อาจเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ และตัวชี้วัดที่ ต้องการวัด ผ่านกระบวนการตรวจสอบหาค่าดัชนี ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ตรงกับสิ่งที่ ต้องการวัดอย่างแท้จริง รวมทั้งชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ตลอดจนกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สนทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่นักเรียนกำลังจะได้เจอ ช่วยให้นักเรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก กระตือรือร้นอยากจะทำปัญหา มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง และหลังการจัดกิจกรรม นักเรียนในแต่ละกลุ่มจะมีการสรุปวาทะการคิด

แก้ปัญหาโดยการใช้แผนภาพความคิด ซึ่งช่วยในการจัดระบบความคิดของนักเรียนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจัวร์ตัน สุริยงค์ (2551, หน้า 51-52) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพิ่มเติม เรื่องสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนที่เรียน สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพิ่มเติม เรื่องสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนที่เรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพิ่มเติม เรื่องสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน วงเดือน วงษ์พันธ์ (2551, หน้า 46) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย โพลิน สว่างเมฆารัตน์ (2552, หน้า 124) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก ลบและการคูณทศนิยม หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานโดยมีค่าความต่างค่าเฉลี่ย 4.31 ค่าร้อยละ 15.35 วันวิสาข์ ศรีวิไล (2556, หน้า 148) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชสำหรับนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสานระหว่างวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5 E) กับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพืชสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสานระหว่างวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5 E) กับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนารีลักษณ์ ธีระวัฒนะชาติ (2556, หน้า 144-145) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง พลเมืองดี โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่องพลเมืองดีโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ทักษะการแก้ปัญหา ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า หลังเรียนนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 70 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลการวิจัยดังกล่าวสืบเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยใช้หลักการการจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 8) กระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนและประยุกต์กับขั้นตอนของสำนักวิจัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย (2553, อ้างอิงในภัทรวดี มากมี, 2555, หน้า 10-11) เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เข้าใจง่ายไม่ยุ่งยากและซับซ้อน มีการเชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหาที่อยากรู้ และสนใจที่จะค้นหาคำตอบ สามารถกำหนดแนวทางวางแผนดำเนินการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการหาคำตอบด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปและประเมินค่าของคำตอบร่วมกัน ตลอดจนนำเสนอและประเมินผลงานที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้ การจัดการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานก่อนเริ่มกิจกรรม การเรียนรู้ผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สนทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่นักเรียนกำลังจะได้เจอ ช่วยให้นักเรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก กระตือรือร้นอยากจะทำปัญหา มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง และหลังการจัดการกิจกรรม นักเรียนแต่ละกลุ่มจะมีการสรุปวอยอด การคิดแก้ปัญหาโดยการใช้แผนภาพความคิด ซึ่งช่วยในการจัดระบบความคิดของนักเรียนให้ดีขึ้น รวมทั้งความรู้ที่นำมาทดลองเป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับ เพศ และวัยของนักเรียน เนื้อหาเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้มาจากการคัดเลือกตามความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความต้องการที่จะแก้ไขปัญหามีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาเหล่านี้ นักเรียนจะร่วมกันค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และสามารถนำไปใช้ได้จริง ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าร้อยละ 70 ตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เวียงสด วงศ์ชัย (2553, หน้า 73-74) ได้ศึกษา

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การปกป้องรักษาธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 72.50 มีความสามารถในการแก้ปัญหา ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนด นักเรียนร้อยละ 75.50 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนด วาสนา ภูมิ (2555, หน้า 109) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning) เรื่องอัตราส่วนและร้อยละที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากข้อค้นพบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีเหตุผล เกิดแรงจูงใจ กระตือรือร้นที่จะหาคำตอบของปัญหาโดยใช้กระบวนการคิดต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบและมีเหตุผล ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหาสูงขึ้น

4. เจตคติต่อการเรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาพรวมเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.48) แสดงถึงนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพร้อม ที่จะเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา และมีเหตุผลดังนี้

การจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา มีการเชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหาที่อยากรู้ และสนใจที่จะค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยวิธี การหลากหลาย นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปและประเมินค่าของคำตอบร่วมกัน นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรือสถานการณ์จริงที่นักเรียนกำลังจะได้เจอ ช่วยให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก กระตือรือร้นอยากจะทำปัญหา และไม่ยากเกินความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกพึงพอใจ ที่ตนเองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม และรู้สึกว่าการได้เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับทิตานา แซมมณี. (2553, หน้า 137-138) ที่กล่าวว่า สถานการณ์ปัญหาจริง หรือสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา รวมทั้งให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะใฝ่หาความรู้เพื่อแก้ปัญหา (ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์, 2538, หน้า 3) ผู้เรียนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การฝึกความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝน อย่างสม่ำเสมอในการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้ต้องใช้ควบคู่กับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 สามารถนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้อย่างแพร่หลายต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับเรื่องอื่น ๆ

2.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสามารถนำไปใช้กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้

2.3 การวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน ควรมีการวัดความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนด้วย

2.4 ควรมีการวิจัยโดยใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน เช่น การจัดการสอนผ่านเว็บไซต์ หรือการเรียน การสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถในการคิดให้สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- จุไรรัตน์ สุริยงค์. (2551). *ความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียนวิทยาศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ศษม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2539). *การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน ในเอกสารประกอบการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทองจันทร์ หงส์ลดาธรมภ์. (2538). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก*. *ข่าวสารกองบริการการศึกษา*, 58(6), 5-8.
- ทิตนา แชมมณี และคณะ. (2553). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- นารีลักษณ์ ธีรวัฒน์ชาติ. (2556). *การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องพลเมืองดี โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง*. วิทยานิพนธ์ กศม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิจรรุญ. (2545). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แฮาส์ ออฟ เคอร์มิสท์,
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2551). *วิจัยชั้นเรียนหลักการและเทคนิคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์งาม.
- ไพลิน สว่างเมฆารัตน์. (2552). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ภัทรวดี มากมี. (2554). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 5, 10-11.
- โรงเรียนบ้านหินวง. (2558). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. ชลบุรี: โรงเรียนบ้านหินวง.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วงเดือน วงษ์พันธ์. (2551). *ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- วันวิสาข์ ศรีวิลัย. (2556). *การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้รกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนแบบผสมผสานระหว่างวิธีการการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) กับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วาสนา ภูมิ. (2555). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem –Based Learning) เรื่องอัตราส่วนและร้อยละที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และ ความสามารถในการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เวียงสด วงศ์ชัย. (2553). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการปกป้องรักษาธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน(PBL). วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2555). การวัดผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กทม.: ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). ปฏิรูปการศึกษาผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- อรุณ อ่อนสวัสดิ์. (2551). ระเบียบวิธีวิจัย. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อุไร คำณินจันทร์. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Weir, J.I. (1974). Problem solving is everybody's problem. *Science Teacher*, 41, 16-18.

วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร